

OPONENTNÍ POSUDEK

Univerzita Pardubice
Fakulta restaurování

Předmět posudku:

Magisterská práce – „Restaurování sochy anděla z Bratrských oltářů u České Kamenice“

Autor magisterské práce: BcA. Lukáš Černý

Vedoucí magisterské práce: Doc. Jiří Novotný Akad. soch.

Oponent: BcA. Jan Fedorčák

a) Hodnocení textové části magisterské práce

Část magisterské práce, zpracovaná studentem BcA. Lukášem Černým ve formě restaurátorské zprávy, dokumentující průběh restaurování výše uvedeného objektu sochy anděla z Bratrských oltářů u České Kamenice je zpracována ve struktuře a formě, která vyhovuje požadavkům vyhlášky č.66/1988 Sb..

Textová část je uspořádána podle požadované struktury nejen formálně, ale ve větší části textu ji naplňuje i svým obsahem. Autor magisterské práce popisuje dané skutečnosti stručně, věcně a výstižně s logickou následností jednotlivých kroků celého vývoje restaurátorského zásahu. Text je dobře srozumitelný, autor nenadužívá cizí slova. Text působí dojmem, že prošel jazykovou úpravou s eliminací gramatických nedostatků a stylistickou úpravou, která ovšem, vzhledem ke knižní vazbě restaurátorské zprávy, mohla být provedena s větší důsledností v sazbě jednotlivých kapitol a řádkování, zdůraznění jednotlivých nadpisů podle jejich významu, včetně neumisťování nadpisů na poslední řádky strany. Není dodržena gramáž papíru obrazových příloh, poslední strany fotodokumentace jsou vloženy vzhůru nahama.

Autor restaurátorské zprávy se velmi správně a obšírně věnuje restaurátorskému průzkumu, který je zaměřen jak na samotný výchozí stav, tak na historické a ikonografické souvislosti včetně srovnání s analogickými díly dobové produkce v regionu i mimo něj. Průzkum plně obsahuje veškeré aspekty stávajícího stavu restaurovaného objektu a rozebírá veškeré důležité fenomény, které jsou pro stanovení správného postupu restaurování podstatné a které nalzáme v přehledném a přesném závěrečném shrnutí zjištěných skutečností. Po dokonalém seznámení se všemi detaily stavu dochování, jenž je skvěle ilustrován bohatou grafickou a obrazovou dokumentací, tak autor jasně předvádí pochopení nejvýznamnějších hodnot díla určujících zásadní potřeby pro provedení restaurátorského zásahu a stanovení nejvhodnější a nejcitlivější koncepce postupu s uchováním a ochranou dochovaného torza jako samostatného díla s jedinečnou výpovědní hodnotou a prezentací autorské rekonstrukce na původním místě proveditelné na základě historické fotodokumentace.

Postup prací a včetně zbývajících kapitol je popsán přehledně a výstižně jako výsledky restaurátorského průzkumu.

Z hlediska ustálené struktury restaurátorských zpráv a pro lepší přehlednost a přístup čtenáře k nejpodstatnějším kapitolám dokumentace je vhodné se zamyslet nad tím, zda u hlavní textové části, kterou představuje průzkumová zpráva, na úvod rovněž neuvést cíle a strukturování průzkumu. Výsledky laboratorních analýz, které realizoval někdo jiný, vhodněji pak vložit na závěr práce ve formě přílohy s tím, že do samotného textu bude zahrnut stručný výtah z odkazem na přílohu.

Fotodokumentace je dostatečně obsáhlá a reprezentující veškeré kroky restaurátorského zásahu.

Kromě výš uvedeného mám k textu drobné konkrétní připomínky:

1. Ad Údaje o akci:

Investor akce je špatně uveden jako občanské sdružení. Investorem bylo České Švýcarsko obecně prospěšná společnost, což představuje diametrálně právně, formálně i vlastním hmotným zázemím odlišný subjekt.

Pro zpětnou vazbu doporučuji u vlastníka objektu případně i zadavatele uvést kontaktní adresu, včetně uvedení veškerých kontaktů na autora restaurátorské zprávy vzhledem i k autorským právům a z toho vyplývající dostupnosti a studiu dokumentace archivované na více místech. Bez vlastnoručního podpisu autora restaurátorská zpráva ztrácí platnost.

2. Ad Popis památky, s.2:

Název kapitoly dle mého názoru nevystihuje jednoznačně její obsah. Autor začíná popisem dochovaného stavu i s většími podrobnostmi a ve druhém odstavci se věnuje formálnímu popisu sochy až po technické záležitosti s uvedením rozměrů torza včetně rozměru montážního otvoru pro ukotvení ke skále. Detaily dochování se pak více méně znovu opakují v kapitole 3.1. Popis poškození památky jako součást restaurátorského průzkumu, kam správně náleží. Kapitola Popis památky bych vnímal jako nezbytné úvodní představení objektu, které se má soustředit na formální popis vzhledu díla.

3. Ad Restaurátorský průzkum, s. 3

Restaurátorský průzkum je svým obsahem logicky dle následnosti postupu rozdělen na historický a přírodovědný. Historický průzkum a popis ikonografického určení včetně historie Bratrských oltářů má nesporný význam pro poznání díla a restaurátorský zásah, nicméně bych jej v porovnání s přírodovědným průzkumem, který je podstatnější, neupřednostňoval a vzhledem ke své obšírnosti jej raději uvedl do textové přílohy. Kapitola 3.1. Popis poškození památky by se pak vhodněji dostala na úvod kapitoly 3.3. přírodovědný průzkum.

4. Ad Výsledky chemicko-technologického průzkumu, s.20

Popisek k obr. č. 10 se nachází až na následující s. 21. Obdobné detaily v neuspořádání sazby textu zbytečně snižují kvalitu provedení a prezentaci restaurátorské zprávy.

5. Ad Koncepty restaurátorských prací, s. 25

Pro jednodušší zpětnou vazbu a orientaci čtenáře bych doporučil uvedenou koncepci opticky rozčlenit do jednotlivých bodů tak, jak je tomu v případě vyhodnocení průzkumu nebo postupu restaurátorských prací.

6. Ad Použité materiály a technologie, s.32

Navzdory tomu, že je pečlivě uvedeno v postupu prací, zde chybí v případě použitého materiálu na zhotovení faksimile přesnější popis materiálové směsi (poměr plniva a pojiva, případně i zrnitost). Vzhledem k vypsání jednotlivých materiálů na zhotovení formy by důslednost ve výpisu materiálu na zhotovení výdusku pro potřeby jeho další případné údržby byla na místě. Provedený výdusek a jeho materiál spatřuji jako pokračovatele hodnot v areálu Bratrských oltářů cennějším nežli formu.

7. bod 8.2 Zakreslení poškození a povrchových defektů v grafické příloze

Zakreslená poškození nejsou blíže konkretizována, lze je ještě upřesnit.

8. Ad Fotografická dokumentace

Texty popisků u fotografií ve formátu na výšku jsou vsazeny z boku fotografie nikoli pod fotografií. Přesto, že fotodokumentace je dostatečně obsáhlá a reprezentující veškeré kroky restaurátorského zásahu, bych doporučil autorovi restaurátorské zprávy používat fotografie alespoň ve formátu 13 x 18 a nejlépe přiložit i celostránkové fotografie a to přinejmenším u provedené rekonstrukce sochy. V případě poškození faksimile má pak taková fotodokumentace lepší vypovídací hodnotu pro další opravy, čehož by si měl být autor po provedení náročné rekonstrukce podle historických fotografií vědom.

b) hodnocení realizace restaurátorského zásahu

Restaurátorský zásah byl proveden v souladu se stanovenou koncepcí. Ve věci striktní konzervace dochovaného torza a provedení dílčích exaktních rekonstrukcí na základě dostupné historické fotodokumentace, jejichž vypovídací schopnost je vždy spekulativní, a zhotovení finální faksimile bylo dosaženo velmi dobrého výsledku. Na základě poznání dochovaného stavu a dalších souvislostí bylo postupováno příkladně a šetrně pro uchování veškerých hodnot původního torza a naplnění potřeb obnovy Bratrských oltářů s prezentací rekonstruovaného sochařského díla.

Způsob zpracování modelačních doplňků respektuje autorské pojednání figury a jejího povrchu a poukazuje na jasné a dostatečné seznámí s detailním skulpturálním pojetím původní sochy včetně analogických dobových prací. Doplňky odpovídají proporcím původního torza a historickým fotografiím a zcela přirozeně se začleňují do celku rekonstruované sochy anděla. Zhotovený výdusek včetně nezbytného architektonického prvku působí celistvým dojmem bez znatelných a rušivých přechodů mezi původním torzem a doplňky. Barevností a zrnitostí odpovídá původnímu použitému materiálu. Ve věci skulpturálních úprav a retuší výdusku by bylo možné ještě více dosáhnout imitace přírodního materiálu a jeho opracování, nicméně způsob prezentace povrchu výdusku je vyhovující danému umístění.

Faksimile ve formě výdusku na bázi minerálním pojiv se stává v podstatě autonomním autorským dílem a dává předpoklad pro vyniknutí kvalit samostatně prezentovaného torza, které dostalo příkladnou péči v konzervaci dochovaného stavu, zajištění poškození včetně fixace a poznání historických barevných úprav. Provedené lokální barevné retuše jsou neznatelné. Způsob prezentace odpovídá původnímu umístění sochy anděla. Nosná železná konstrukce je dostatečně pevná zajišťující stabilitu díla a nepůsobí rušivým dojmem. Vzdálenost torza od podstavce respektuje velikost chybějící partie chodidel.

Diskutabilní se stává druhotné použití soklové části podstavce. Šířkový rozměr zvyšuje stabilitu sochy, ale proporčně zcela neodpovídá původnímu plintu, na kterém socha stála, což je v tomto případě dosažitelné. Použití historického prvku s obdobnou patinou a klasicistní profilací se na jednu stranu jeví přirozené, na druhou stranu je zřejmé, že se jedná o druhotně použitý prvek a může působit až falešným dojmem. V divákovi vzbuzuje otázku v jakém kontextu a souvislostech je daný tvar s prezentovaným torzem, odkud patří a zda se sochou netvoří větší celek. Doporučil bych jako vhodnější pro podstavec torza použít nový i broušený pískovec v proporcích původního plintu sochy, který by svým povrchem působil spíše kontrastně, nebo další opracování historického prvku druhotně použitého.

Závěrečné hodnocení:

Přes uvedené připomínky doporučuji předloženou magisterskou práci k obhajobě. Uvedené nedostatky nemají podstatný závažný charakter. Z celkového pohledu bylo samotné restaurování provedeno exeplárně dobře, restaurátorská zpráva je zpracována dobře. Navzdory nalezeným drobným nedostatkům především v restaurátorské zprávě, které ovšem zásadně nesnižují její vypovídající hodnotu a kvalitu provedení doporučuji stupeň hodnocení výborně. Ponechávám na autorovi zda připomínky zapracuje do případných finálních úprav a přeji maximum nejlepších provozních podmínek v budoucí praxi pro dosažení stejných výkonů.

V České Lípě dne 25. září

BcA. Jan Fedorčák, restaurátor
Železničářská 1755/26, 470 01 Česká Lípa
+420 604 323 615, povolení MK ČR: 2104/2008
Jan.Fedorcak@seznam.cz, www.fedorcak.cz
IČ: 066 84 388, DIČ: CZ7807032321

